

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik

Finansdepartementet

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Forudsætninger for rammerne i kommissoriet for Forfatningskommissionens arbejde

Efter vedtagelsen i Inatsisartut den 21. november 2016 om, at der skal udarbejdes et udkast til en forfatning for Grønland, redegøres hermed forudsætningerne for kommissorium. Disse er grundlaget for forventningen til kommissionens arbejde, som efter udarbejdelsen skal forelægges Inatsisartuts udvalg vedrørende Forfatningskommissionen.

Da det er første gang, det grønlandske folk skal tage stilling til en selvstændig forfatning, bør denne proces samtidig bruges til at tage grundlæggende værdimæssige debatter op i offentligheden og ligeledes foretage et folkeligt oplysningsarbejde. Processen forudsætter, at det grønlandske folk er blevet inddraget under udarbejdelsen og føler ejerskab til forfatningen.

Det grønlandske folks identitet, kultur og sprog vil naturligt være udgangspunktet for forfatningsarbejdet, dog skal man i forfatningsarbejdet tage højde for, at i dagens Grønland er samfundet bygget op af forskellige folkeslag og disse påvirkninger udgør dele af grundlaget for nutidens samfundsopbygning.

I den sammenhæng er det vigtigt, at der i debatten tages hensyn til alle dele af den grønlandske befolkning, og de rettigheder og traditioner, som bør beskyttes i forhold til de forskellige minoriteter i landet. Det skal overvejes, hvorledes grønlændere, som er bosat uden for Grønland skal inddrages.

Forfatningskommissionens løsning af opgaven forudsætter således, at der i Grønland tages stilling til grundlæggende begreber i forfatningsmæssig sammenhæng, såsom landet, folket, sproget, rettigheder, pligter, forvaltning og styreform.

Forfatningskommissionens betænkning

I forslaget til kommissorium opereres der med en række begreber, der skal afklares, for at kunne etablere en forfatning. Det afgørende i denne sammenhæng er en klar afgrænsning af selve landet og dets statsborgere.

Afgrænsningen af nationen Grønland er forudsat i Selvstyrelovens anerkendelse af det grønlandske folk i henhold til Folkeretten og henvisningen til, at højhedsretten til landet følger den suveræne stat.

Men begrebet ”det grønlandske folk” er aldrig blevet defineret i forhold til et kommende statsborgerskab, hvilket bliver kommissionens opgave.

Det grønlandske folk kan defineres på forskellige måder. Derfor ønskes der en diskussion om det grønlandske folk, både ud fra en juridisk og en identitetsskabende vinkel, med inddragelse af hele det i Grønland boende folk.

I Forfatningskommissionens borgerinddragelse og dialog med befolkningen skal der være særlig opmærksomhed på, at kommissionen hører borgerne i Qaanaaq-regionen og borgerne i Østgrønland om kommissionens arbejde.

Ligeledes skal der være opmærksomhed på de minoriteter, der befinder sig i landet af både etnisk, religiøs og kønsrelateret og anden art, således at disse via forfatningen beskyttes mod diskrimination og sikres de samme rettigheder og pligter som alle andre. Også sproglige dialekter kan i denne sammenhæng overvejes beskyttede.

Den identitetsskabende tilgang forstås som forsøget på at reflektere over, hvem det grønlandske folk er, og hvad nationen Grønland bør være. Diskussionerne, debatterne og refleksionernes formål er, at søge at gøre det muligt for alle beboere i Grønland at identificere sig med, og skabe et fællesskab omkring en samlet ide om nationen Grønland.

Forfatningskommissionen arbejder med et perspektiv, der i princippet er tidsubegrænset.

Det vil sige, at forfatningen vil skulle skabe rammer for fremtidige afgørelser, som ingen nulevende personer hverken vil komme til at opleve eller kunne forudse. Arbejdet forudsætter, at Grønland er en selvstændig stat.

Der er i denne sammenhæng således ikke behov for at forsvare eller definere sig i forhold til en kolonial fortid.

Kommissionen skal, i forbindelse med kommissoriet, udarbejde en betænkning, hvor baggrunden for kommissionens stillingtagen til en række principielle problemstillinger forventes afdækket. Det drejer sig om problemstillinger såsom (men ikke begrænset til):

- Afgrænsningen af staten Grønlands grænser
- Hvem er de kommende grønlandske statsborgere?
- Hvorledes sikres borgernes frihedsrettigheder?
- Hvordan sikres minoriteternes rettigheder?
- Hvilke pligter kan staten pålægge borgerne?
- Hvordan skal det politiske system indrettes og ud fra hvilke værdier?
- Hvorledes skal sprogets stilling i samfundet defineres?

Arbejdsgrupper

Det beskrives i kommissoriet, at der kan nedsættes arbejdsgrupper bestående af medlemmer og tilforordnede, hvor der også kan hentes andre eksperter ind på ad hoc-basis. Formålet med dette er at sikre, at kommissionen har et så bredt og sagligt vidensgrundlag som muligt.

Det anbefales, at embedsmænd fra Naalakkersuisut henholdsvis Inatsisartut, og organisationer deltager i arbejdsgrupperne på ad hoc-basis, samt at disse personer skal have godkendelse fra deres arbejdsgiver til at kunne benytte noget af deres arbejdstid til at udføre arbejde for Forfatningskommissionen. Det skal sikres, at der ikke sker en sammenblanding af interesser i forhold til de enkelte administrationsområder og kommissionens langsigtede mål.

Formålet med adgangen til at tilknytte eksterne eksperter er at sikre, at der kan foretages mere dybtgående analyser af de forskellige problemstillinger og udarbejdes redegørelser herom til kommissionens medlemmer. Mulige emner for arbejdsgruppernes og eksperternes arbejde kunne være:

- Folkets rettigheder i forhold til staten Grønland
  - Statsreligion og religionsfrihed
  - Hvor langt rækker ytringsfriheden?
  - Hvem ejer naturressourcerne?
  - Hvor langt rækker individets ret i forhold til samfundets interesser?

- Arbejdsgruppe om styreformer
  - Positiv kontra negativ parlamentarisme samt valgret og repræsentativitet - hvilke former er mest hensigtsmæssige for det fremtidige Grønland.
  - Fordele og ulemper ved deltagelse i internationale statslige samarbejder, og hvilke krav dette stiller til en fremtidig styreform.

- Mulige former for det fremtidige forhold mellem Grønland og Danmark, herunder Free Association, forbundsstatskonstruktioner eller lignende.

- Finansielle og økonomiske organiseringer i forhold til en selvstændig status.

Forslag til forfatning

Forslag til forfatning skal afleveres som udkast til en lov, hvortil der er udarbejdet bemærkninger til forslaget og forslagets enkelte bestemmelser. Dette kan indgå i Forfatningskommissionens betænkning, sammen med rapporter o.l., der udarbejdes i arbejdsgrupperne.

Det beskrives i kommissoriet, at Forfatningskommissionen har pligt til at foretage løbende rapporteringer. Dette for at tilskynde til fremdrift og kvalitet under udarbejdelsesfasen af et udkast til en forfatning for Grønland. Fristen for indlevering af de periodiske rapporter er sat til den første mandag i marts samt den første mandag i september. Dokumentet skal afleveres til den ressortansvarlige Naalakkersuisoq, som orienterer Naalakkersuisut samt Udvalget vedr. Forfatningskommissionen herom.

Sammensætning af Forfatningskommissionen

For at sikre et sammenhængende arbejde i kommissionen, bliver medlemmer udpeget for hele kommissionens levetid.

Samtidig ønskes der kønsmæssig ligestilling i kommissionen, efter de retningslinjer, der følger af ligestillingsloven.

Naalakkersuisut udpeger derefter og efter høring af Udvalget vedr. Forfatningskommissionen, en kommission, der er således sammensat, at der samlet er højst et medlem mere af det ene køn, og således at kommissionen består af en repræsentant for hvert parti i Inatsisartut.

Der redegøres i kommissoriet nærmere for reglerne for udpegning af medlemmer og suppleanter samt for proceduren i det tilfælde, at et medlem måtte udtræde af kommissionen i utide.

Det er alene valgresultatet fra sidste Inatsisartut valg, som er bestemmende for hvilke partier der udpeger medlemmer af kommissionen

Tilforordnede

De, der bliver udvalgt som tilforordnede, skal være eksperter, som kan rådgive og vejlede kommissionens medlemmer. De tilforordnedes ekspertise kan være akademisk, være baseret på arbejds- og livserfaring eller andet. Det er således alene dem, der udpeger de tilforordnede, der bedømmer kvalifikationerne hos de ønskede tilforordnede. Muligheden for at invitere eksperter på ad hoc-basis skal så vidt muligt udnyttes ved specifikke spørgsmål af principiel karakter.

Borgerinddragelse

Det er vigtigt at borgerne inddrages i processen, og Forfatningskommissionen eller repræsentanter for denne forventes så vidt det er muligt at afholde borgermøder i så stor en del af landets byer og bygder som det er praktisk muligt. Det er Forfatningskommissionen selv der beslutter formen for og indholdet af sådanne borgermøder.

Kommissionen kan med fordel ligeledes søge at inddrage borgerne via moderne elektroniske platforme.

Tidsramme

Forslaget til tidsfrist i kommissoriet er fastsat med udgangspunkt i den nuværende situation. Dette kan ændres efter politisk beslutning i Naalakkersuisut.

Med erfaringer fra Island og Færøerne, samt anbefalinger i redegørelse for nedsættelse af en grønlandsk forfatningskommission, anbefales dog korte tidsfrister.

Funktionsbeskrivelse af Forfatningskommissionens og Naalakkersuisuts arbejde

Forfatningskommissionens og sekretariatets hovedopgave er i overensstemmelse med kommissoriet, at udfærdige et forslag til en forfatning for Grønland, der skal træde i kraft den dag Grønland bliver en selvstændig stat.

Det er ønsket, at Forfatningskommissionen styres efter armslængdeprincippet, således at det til enhver tid siddende Naalakkersuisut, ikke øver nogen direkte indflydelse på kommissionens arbejde.

Forfatningskommissionens sekretariat har ansvaret for:

- At bearbejde Forfatningskommissionens løbende forslag til indhold i betænkningen
- At udarbejde de halvårslige rapporter
- At skabe en debat og oplysningsarbejde omkring forfatning, som sikrer mulighed for alle borgere kan komme med input.
- At indsamle viden og formulere rapporter, redegørelser, notater og lign. til brug i betænkningen
- At agere som sekretariat for de enkelte arbejdsgrupper der nedsættes.
- At koordinere og planlægge alle møder i arbejdsgrupperne og kommissionen.

Forfatningssekretariatet servicerer alene Forfatningskommissionen og skal yde sekretariatsbistand til Forfatningskommissionen. Dette omfatter blandt andet bistand til udarbejdelse af selve forfatningsudkastet, halvårslige afrapporteringer, rådgivning og servicering af kommissionen, og dennes undergruppers mødeforberedelse og opfølgninger samt formidlingsopgaver.